

„Iz službenih ozirov.“

(S Krasa.)

Premeščenje tovariša Hreščaka je za primorsko in posebno za goriško mlajše učiteljstvo tako važen dogodek, da bo pustil trajno, široko sled za seboj. To že ni več premeščenje »iz službenih ozirov«, to je nasip ideji, ki bo prav zato vrgla iskro še višje. To je odpor proti borbi za stan, udarec, ki pada na njegov ugled in na stanovske interese. A je tudi korak dalje za neodvisnost in vzgojo stanu, za njegovo rast in važnost. Udarec, ki ne bo ostal za učiteljstvo brez koristi, temveč nas bo koval skupaj v pojoče jeklo.

Prvi, ki je padel sežanskemu učiteljstvu v hrbet, je bil učitelj. Koncem l. 1913 je plamtelo med avstrijskim učiteljstvom; na čelu je šla Češka, kjer so bile grožnje dan za dnem glasnejše. Kar čez noč je naraslo gibanje v take dimenzije, v tak politički pritisk, da se mu niso mogle odtegniti več političke stranke in da je morala storiti vlada svoje korake v prilog učiteljstvu ne samo z obljubami, temveč s pospešitvijo finančne reforme in z navodili deželni vladam.

V oni čas velikih zborovanj čeških in nemških učiteljev, ko so listi vseprek priznavali potrebo rešitve učiteljskega vprašanja in ko je centralna vlada že začela resno akcijo za olajšanje učiteljskega gmojnega položaja, je padla tudi zloglasna odklonitev draginskih doklade učiteljstvu v sežanskem okrajnem šolskem svetu. Učiteljstvu se je sicer pustila odprta pot prošnje, a ker so nekateri zastopniki davkoplačevalcev z neprikritim zadovoljstvom razglašali v javnosti, da so prispevek o. š. sv. učiteljem črtali in ker so podkrepljali svoj sklep s tem, da so tudi otrobi poceneli, so naravnost izzvali duhove, ki so branili svoj ugled in stanovsko čast z resolucijo, sprejeto 6. novembra l. l. na zborovanju v Stanjelu.

Takrat je priobčil »Tovariš« iz goriškega okraja v »Soči« osebno - odlozen in učitelja nevreden članek, s katerim je razdvojil sodbo glede umestnosti resolucije med učiteljstvom. Storil je to z zlorabo pojmov o narodnosti ter z umetno ustvarjenim razburjenjem starejših kolegov, ki so se pustili voditi člankarjevimi zavijanjem ter potegnili v vrtnice zadeve, ki ni tangirala niti enega njih. Naj vedo danes, da je bil oni človek inspiriran! Tako je pisec, ki ga je pisal po naročilu, sam priznal! Tako je torej tovariš služil njim, ki podijo otroke učiteljev med pastirje — v svrhu izboljšanja učiteljskega materialnega vprašanja, njim, katerih cinizem ni nič manjši kot onih ljudi, ki se upajo dati učiteljstvu po 20 K, reci in beri: dvajset kron — enoletne draginske doklade. Kaj bi nam rekli tovariši goriškega okraja, ako bi mi pljuvali na njih ogorčenje radi navedenega sramotnega sklepa? A mi pravimo, da je le en izhod: naj napne učiteljstvo vse svoje moči, da s ciniki pomete! »Tovariš« pa, ki nas je javno sramotil v krušnem vprašanju, naj opravi s svojo vestjo; nočemo na tem mestu kvalificirati njegovega dejanja, ki je in ostane vselej madež.

Dne 17. decembra l. l. se je vršila izsiljena seja sežanskega okrajnega šolskega sveta. Vsakemu objektivnemu presojanju nedostopni zastopniki davkoplačevalcev so zahtevali Hreščakovo premeščenje, ker je štanjsko resolucijo predlagal. S tem sklepom bi se seveda blamirali, ker je tov. Hreščak v službenem oziru neomadeževan in nedotakljiv. Vrgli so pa pri tej priliki enkrat za vselej raz obraz maso, na kateri so nosili prijateljstvo nasproti učiteljstvu. Povedali so iz srca in odkrito, kakšno mnenje imajo o učitelju za njegovim hrbtom, izjavili so, da je učiteljstvo svoje mizerije krivo samo, ker preveč popiva in pleše, ker se luksurično nosi in zapravlja ljudske žulje s finimi klobuki svojih žen. Sklenili so, da se naloži Hreščaku disciplinarna preiskava ter da se pozove učiteljsko društvo, naj prekliče resolucijo, kot da bi morda vsebovala laž ali obrekovanje ali kaj sličnega; obenem pa so zagrozili, da bodo alarmirali proti učiteljstvu župansko zvezo, skratka ves Kras, če bi se resolucija (!) ne preklcala.

Kot se vidi, so gospodje kipele. Ravno s tem pa so dokazali, da ni med zastopniki davkoplačevalcev enega samega, ki bi se povzpeli na nekoliko višje stališče ter presojal vso zadevo nekoliko treznejše in stvarnejše, nekoliko — recimo — bolj politično in ne ravno z merilom strasti in maščevalnosti. Kdor jim je maščevalnost svetoval, jim je slabo svetoval. Može, ki hočejo zavzemati na Krasu blizu vodilna mesta, bi morali nastopati res kot može, bi morali varovati nekoliko svoje dostojanstvo in ne se puščati zavajati v afekte. Učiteljstvu tak nastop ni hotel imponirati; opazovalo je mirno, kako pribijalo gospodje v kipenju svojo inteligenco in ni preklcalo resolucije. Neumevno je še vedno, da je zahteval pre-

klic ves okrajni šolski svet, da se je resolucija tikala izrečno zastopnikov davkoplačevalcev in se resolucija ni mogla interpretirati kot poniževanje vse korporacije.

Ker resolucije učiteljstvo ni preklcalo, je sledila takoj disciplinarna preiskava, ki se je pa izgubila v pesek. Resolucija stoji, ker so zanjo odgovorni vsi, ki so glasovali zanjo; bilo bi pa kočljivo disciplinirati zaradi tega do dvajset učiteljev in še bolj problematično, ali bi se dala disciplinarna kazen tudi vzdržati. Da si pridobi srca učiteljstva in si zagotovi obenem hvaležnost kruto užaljenih, je našel predsednik okr. šol. sveta, c. kr. glavar pot iz razpotja s predlogom, da se tov. Hreščak premesti »iz službenih ozirov«. Upamo, da je s tem povsem kupil naklonjenost zastopnikov in tudi slehernega kraskega davkoplačevalca: z zadoščenjem se je glasovalo za predlog! Glasoval je zanj zastopnik cerkve z dvema pristajema; votum, ki nam je najmanj razumljiv in v katerem se kaže zgolj slepo sovraštvo do šole in učiteljstva. Glasovanje, ki nam je dokaz, da sta liberalci in klerikalci solidarna, ko gre za zadržanje vrata učitelju, ki noče biti njun ponižni sluga in podajač! Le zastopnika učiteljstva sta glasovala proti premeščitvi.

Sklep o premeščenju je že sam na sebi odlozen, ker je bil del okrajnega šol. sveta — zastopniki davkoplačevalcev — tožnik in sodnik obenem; gotovo je torej, da je v takem položaju izbral najostrejšo kazen. Dejstvo je dalje, da se je Hreščak s predlaganjem resolucije zavzel nesebično za gmojne koristi vsega učiteljstva ter za ponižano čast stanu samega: kazen premeščenja je torej tudi dokaz, kako brezpravno je učiteljstvo in kako nizko družabno pozicijo zavzema, ker mu ni dovoljeno braniti lastnih interesov, ker se omejuje učiteljska zborovalna, koalicijska pravica, kot si je niti zadnji tržaški delavec ne da več omejevati. Najtežje pa pada na tehnično to, da je imel sklep premeščenja namen prisiliti tovariša, da resignira na službovanje, ako neče pustiti svojega gospodarstva popolnemu razpadu. V tem in pa v odtrganju od družine in nedoletnosti otrok je končno sklep brutalen in kot tak bo ostal vsemu učiteljstvu brez izjeme vedno živo v spominu; kot tak je postal sklep skrajno sredstvo, teroristični akt. Terorizem je torej enak »službenim ozirom« in služba učitelja je s tem sklepom zgolj političsko dejanje in delovanje zunaj šole. Pusti vzgojo in pouk, tovariš, ne sestavlja metodčnih referatov, ne ironiziraj samega sebe, to niso »službeni ozirovi«, »kuš!« to je najvišje, to je, kar te dvigne do vzvišenosti učitelja in vzgojevalca! Kaj pomenjajo drugega »službeni ozirovi«? Kraj, kamor se tov. Hreščak premesti, menda vendar ne bo brez davkoplačevalcev, med katerimi je baje v Lokvi tovariš nemogoč!

Premeščenje pa se da — recimo tako — motivirati nekoliko edino z »razburjenjem« davkoplačevalcev, ki o vsem v resnici ničesar ne vedo in jih prav toliko briga kot lanski sneg. Računati bi bilo torej le še z akcijo, ki se je imela izvesti kot se je grozilo, od strani županske zveze. Vse pa kaže, da s to zvezo trenutno niso mogoči državni prevrati, saj je bilo zadnje zborovanje z važnim dnevnim redom nesklepčno zaradi prevelikega zanimanja. Skratka: mož, ki je predlagal premeščenje »iz službenih ozirov« ni niti najmanj razmišljal o teži te fikcije, o logičnosti tega koraka in o morali, ki jo daja učiteljstvu tako »službeno premeščenje«, ki nima s službo samo in njenim vestnim vršenjem niti najrahljše zveze. Kdor pa tako moralno uvaja in širi, jo širi na škodo šolstva, zlorablja šolo s političsko korupcijo in je odgovoren za posledice. Če se podreajo pri tem učiteljski interesi ne morda kakšni ideji ali kakšnemu tehitnemu načelu, temveč zgolj strasti nekaterih, če se tlačijo z nogami ugled vsega stanu na ljubo trem, štirim, ki slučajno reprezentirajo nekakšno javnost, dasi sami vedo, kako razrita in dvomljiva so jim tla pod nogami, če se pod takimi okoliščinami išče eksemplarična kazen za učitelja, ki ni najslabši v stanovskih vrstah, potem moramo že povedati, da je to postopanje zgrešeno, ter bo imelo ravno nasprotni učinek od zaželenega. Učinek, pred katerim utegne še tesno postati komu. Eksemplarične kazni iz političkih razlogov ne bodo upognile učiteljstva; toliko lažje in hitreje bo našlo pot, ki jo ima hoditi v svojo čast in svojo prostost. *)

Smo pripravljeni. Videli bomo, kam privede vzgoja učiteljstva z eksemplaričnimi kaznimi. Lahko bomo izbrali smert, udarci nam jo bodo določali; po udarcih bomo uravnali svoj nastop. Zdi se nam pa, da ne bi bil trezen, kdor bi to hotel na vsak način. So različne poti, a na ekstremni je najtežja odgovornost.

Liga.

*) Vse — kakor na Kranjskem!

Uredn.

Sošalna seja vodstva Zaveze.

Včeraj, dne 2. t. m. se je vršila sošalna seja vodstva »Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva«. Na dnevnem redu je bila edina točka: Izraz žalovanja ob tragični smrti Njegove c. in kr. Visokosti prestolonaslednika Franca Ferdinanda in Njegove soproge, presvetle kneginje Hohenberške.

Predsednik Jelenc otvoril sejo in govoril o velikih, nepopisnih nesrečah, ki je zadela Nj. Vel. presvetlega sivolasega cesarja in gospodarja Franca Jožefa I. Najvišjo cesarsko hišo in celokupno domovino našo, mogočno Avstrijo.

Zgraža se nad ostudno roko, ki je dvignila smrtonosno orožje proti našemu prestolonasledniku in Njegovi soprogi, proti ženi, ki ni storila nikomur nič žalega in delila samo dobrote, zgraža tem bolj, ker je bila morilčeva roka — roka slovanska.

Nato se je sprejel predlog, da se vodstvo Zaveze pokloni deželnemu predsedniku, ekselencu baronu Schwarzu in ga prosi, da blagovolji sporočiti pred Najvišji prestol izraz najiskrenejših čustev onega slovenskega, ljudskošolskega učiteljstva po Kranjskem, Primorskem in Štajerskem, ki je združeno v Zavezi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva z zagotovilom otroške vdanosti in neomajane zvestobe do presvetlega cesarja Franca Jožefa in Najvišje cesarske rodovine, in z zagotovilom, da hoče to učiteljstvo, kakor dosedaj tako tudi v prihodnje vzgajati izročeno mu mladino v pravem avstrijskem dinastiškem in patriotskem duhu.

Člani vodstva so se podali nato ob 11. uri dopoldne v vladno palačo in izvršili svoj nalog.

Ob pol dveh popoldne dne 2. julija je pripeljal dvorni vlak v Ljubljano zemске ostanke promonolega prestolonaslednika Franca Ferdinanda in njegove soproge vojvodinje Hohenberške. Pogrebni slavnosti na ljubljanskem kolodvoru se je udeležilo vodstvo Zaveze L. Jelenc, Luznar in Rus.

Poziv.

Pokojni Ivan Kuret, nadučitelj v Dekanih, zasluži, da se mu postavi dostojen spomenik. Žrtvoval je življenje v najlepši moški dobi za svoj narod. Društveno življenje na Koprščini je bilo pod njegovim vodstvom živahno in ni je bilo slavnosti, da nisi videl pokojnega Kureta, ki je vodil po več narodnih zborov. Imel je mnogo prijateljev, zato se obračamo do vseh teh, naj po svoji moči denarno prispevajo, da postavimo pok. Iv. Kuretu dostojen nagrobni spomenik. Vsi darovi, ki naj se odpošljejo tov. F. Venturiniju, nadučitelju v Borštu pri Trstu, bodo objavljeni v »Uč. Tovarišu« in v »Edinosti«.

DRAG. HUMEK:

Službeni red (pragmatika)

za učitelje obrtno-nadaljevalnih šol.

(Dalje.)

III. del. Konferenca.

§ 28. Učiteljske konference služijo vobče razgovoru o vseh pedagoških in administrativnih vprašanjih na šoli. Na konferencah je torej zaradi enotnega poučevanja, predvsem v paralelkah, najprej določiti učne smote, pa tudi učni postopek za posamezne razrede v okviru predpisane učnega načrta in se pogovoriti o tem, kar je opazil voditelj pri hospitaci-

jah. Konference se bavijo tudi s pospeševanjem šolske discipline in šolskega obiska, presojaajo učence z ozirom na njih sposobnost sploh in za napredovanje v višji razred. Konferenca sestavi tudi šolski red in se posvetuje in sklepa o težjih kaznih, ki zadenejo učence po šolskem in disciplinarnem redu, ona določa velikost nagrad za supriranje posameznih ur z ozirom na supriranje, ki ga opravi učiteljstvo, (§ 35.) Konferenca stavi šolskemu odboru predloge o nabavi novih učil in razsodi o nabavi učil iz denarnih sredstev (pavšali), ki jih ima šola na razpolago.

§ 29. Konferenci predseduje šolski voditelj; če je zadržan, pa njega namestnik. Začasni in potrjeni učitelji imajo na konferencah pravico sklepanja, prav tako tudi pomožni učitelji, ki nadomeščajo kakkega učitelja. Vse učiteljstvo je dolžno, da se redno udeležuje konferenc. Če je kdo zadržan, mora to naznaniti voditelju in navesti vzroke.

§ 30. Poleg konference ob pričetku šolskega leta morajo biti vsaj še tri konference v letu. Šolski voditelj mora sklicati izredno konferenco, če to zahteva pismeno tretjina učiteljstva in navede vzroke in dnevni red.

§ 31. Predsednik ima pravico, da ne dá razpravljati o vprašanjih, ki prekoračijo delokrog konference. Prav tako ne sme pripustiti, da se izvede sklep, ki po njegovem prepričanju ne odgovarja predpisom ali ugroža šolske interese. O tem mora takoj poročati nadzorniku.

§ 32. Na konferencah velja sklepanje z večino glasov. Predsednik glasuje zadnji. Ob enakem številu glasov odločuje njegov glas. Učitelji, ki imajo pravico sklepanja, pa se ne zlagajo s sklepom, lahko to opomni v zapisniku in zahtevajo, da ga predsednik takoj pošlje nadzorniku. Izvršitev sklepa pa s tem ni odložena. Vsak je dolžan, da se ravna po sklepu, tudi če je temu ugovarjal.

§ 33. O razpravah je voditi zapisnik, ki so v njem označeni tudi odsotni učitelji in vzroki njih odsotnosti. Zapisnik mora biti podpisan od vseh navzočih in shranjen.

IV. del. O nadomestitvi (supriranju) in o pomožnih učiteljih.

§ 34. Če zbolí učitelj in ne more zaradi tega opravljati službe, ali če je iz drugih tehtnih vzrokov zadržan, mora to in, če mogoče, tudi domnevani čas odsotnosti, takoj javiti šolskemu voditelju. Če je zadržan voditelj sam, mora to naznaniti šolskemu odboru in nadzorniku, obenem mora imenovati svojega namestnika.

§ 35. Začasni in potrjeni voditelji in učitelji morajo v slučaju bolezni ali kakkega drugega dopusta prvih 14 dni sami plačevati namestnika. Nadomeščanje preskrbi učiteljski zbor, ki določi tudi od slučaja do slučaja višino nagrade. O sklenjenih določbah je takoj obvestiti šolski odbor in nadzornika. Če je kdo dlje časa zadržan, je nadomeščanje urediti tako, da prevzame dotični predmet kak drug učitelj ali pa je dobiti pomožnega učitelja. Voditelj nadomešča učitelja, ki ima največ službenih let (§ 20).

§ 36. Pomožnega učitelja je nastaviti v smislu §§ 3. in 4. po §§ 8. in 9. pričujočega razpisa. V tem slučaju veljajo z ozirom na službeno razmerje §§ 12., 19., 21., 22., 23. in 25. Pravilno je pa upoštevati pri pomožnih učiteljih tudi §§ 29., 32. in 33. Če zbolí ali če gre na dopust pomožni učitelj, izgubi s tem vso pravico do nadaljnjih prejemkov (§ 38.). Vendar mu pa ostane prihranjeno mesto v prvem slučaju tri mesece, v drugem en mesec. Če pomožni učitelj v tem času ne nastopi, je s tem končano službeno razmerje.

§ 37. Ko preteče prvih 14 dni, pa učitelj še ne more v šolo, je plačati namestniku 50 % zakonitih prejemkov iz osebnega zaklada (del V.).

§ 38. Če traja bolezen več kot 14 dni, dobi oboleli učitelj, računajoč od pričetka bolezni, svojo popolno plačo. Pri daljši bolezni v prihodnjih treh mesecih 60 % svojih prejemkov. Šolski voditelj pa po preteku prvih 14 dni pod enakimi pogoji pol leta polovico voditeljskih prejemkov. Ko preteče 6 mesecev po pričetku bolezni, ne sme dotičnik zahtevati nikakršne plače več, vendar mu pa ostane prihranjeno mesto do preteka enega leta. Če pa učitelj tudi po tem času ne more nastopiti službe, je s tem končano službeno razmerje. Te določbe veljajo tudi za one učitelje, ki so zaradi zdravniško dokazanih nalezljivih bolezni primorani izostati od pouka. Vendar imajo pa taki le tri mesece pravico do prejemkov.

§ 39. Dopuste v nučnih privatnih zadevah dovoli voditelju za čas do treh dni šolski odbor, drugim učiteljem pa voditelj. Kdor je dal dopust, naznaniti to nadzorniku. Za daljši dopust morajo vložiti učitelji po šolskem vodstvu prošnjo na šolski odbor. Šolski voditelj mora take prošnje s pred-

logom o dopustu in o nadomestitvi takoj odposlati na pristojno mesto. Prvih 14 dni dopusta plačuje namestnika po določbi § 35. vsak sam. Dopuste, ki bi trajali nad 14 dni do enega leta, lahko dovoli šolski odbor, a le brez prejemkov. Tak dopust sicer ne pretrga vrste službenih let, vendar se pa računi od časa, ki ga je prebil učitelj na dopustu, le do pol leta v službeno dobo. Kdor ne nastopi službe po preteku dopusta, je s tem pretrgal službeno razmerje.

§ 40. Pri dopustih, ki jih dobi učiteljstvo o. n. š. iz službenih ozirov, za posejanje tečajev in podobno, veljajo enake določbe kakor pri dopustih zaradi bolezni. (Dolje.)

Tovariši in tovarišice!

All ste že član učiteljskega podpornega društva „Jubilejska samopomoč“? Glejte inserat!

Petstoletnica zadnjega ustoličenja koroških vojvod v slovenskem jeziku in sedanje slov. učiteljstvo.

Podava R. K.

(Dolje.)

Deželni odbor štajerski je po ravnateljstvu svoje kmetijske šole v Grotenhofu in vinorejske šole v Mariboru razposlal na vsa šolska vodstva tudi slovenskih šol samo nemške lepake glede sprejemanja gojencev v ti dve deželni šoli s prošnjo, naj se ta razglas javno prilepi.

Ta razglas kaže krivično naziranje, mišljenje in dejanje deželnega odbora štajerskega glede ravnopravnosti slovenskega jezika obenem pa tudi dokazuje, da misli deželni odbor tudi znanstveno v smislu 500letnega izpodirjanja našega jezika iz javne deželne uprave nadaljevati. Upamo, da Slovenci čutimo toliko moralne moči, da naj začnemo vsaj ob letošnji 500letnici tako ravnanje odločno zavracati. V Dobju so to izvršili tako:

Visokemu dež. odboru v Gradcu se vrača priloženi nemški lepak deželne kmetijske šole v Grotenhofu in sadje ter vinorejske šole v Mariboru glede sprejemanja gojencev v ti dve šoli ter se naznanja, da se ta lepak ne more tu iz sledečih razlogov nabiti:

1. V Dobju prebivajo samo Slovenci, zato so tu samoslovenski lepaki zakoniti, nemški pa so nezakoniti.

2. Priloženi lepak je nemški, torej on ni določen za semkaj, temveč za nemške kraje.

3. S semkaj doposlanim nemškim lepakom zanikuje deželni odbor obstoj slovenskega naroda in slovenskega deželne jezika na Sp. Štajerskem, obenem se z njim krši ravnopravnost slovenskega jezika, zajamčena od države z državnim osnovnim zakonom z dne 21. decembra l. 1867., državnega zakonika broj 142.

4. S semkaj doposlanim lepakom izključuje deželni odbor sinove slovenskih roditeljev na Štajerskem od obiskovanja teh dveh deželnih šol s tem, da je uvedel na sadjerejski in vinorejski šoli v Mariboru protizakonito nemški učni jezik in da se z nemškimi lepaki slovenskemu prebivalstvu onemogoča obveščanje o pogojih za sprejem v šolo.

Niti šolsko vodstvo niti krajni šolski svet v Dobju, ne more sodelovati pri tem nezakonitem ravnanju deželne odbora; za to se lepak vrača z dostavkom, da zahtevamo v imenu šole za slovensko prebivalstvo, ki plačuje deželi od svojega državnega davka 50% deželnih doklad, lepake, oziroma razglase v slovenskem jeziku.

Šolsko vodstvo v Dobju, dne 12. VI. 1914.
Radoslav Knaflič,
nadučitelj.

Krajni šolski svet v Dobju, dne 12. VI. 1914
Jernej Vurkelc,
načelnik.

Ta umestni protest se je odposlal deželnemu odborniku, deželnemu in državnemu poslancu dr. K. Vrstovšku, ter se mu je s tem podalo pozitivno gradivo za odvracanje jezikovnih in narodnostnih krivic, provzročenih od deželne odbora slovenskemu narodu.

Naj blagovolijo tudi vsa druga šolska vodstva in vsi krajni šolski sveti odklanjati sodelovanje deželnemu odboru pri njegovih nezakonitostih, odselej naprej naj ne bo niti ene slovenske šole, ki bi na njo nabijali nemške razglase, v kraje z jezikovno mešanim prebivalstvom pa spadajo dvojezični razglasi. Samonemških ne sme biti nikjer na Slovenskem.

Pozitivno gradivo pa v roke poslancev, tako oslavimo najlepše 500letnico zadnjega ustoličenja koroških vojvod v slovenskem jeziku! (Dolje.)

Poziv na redovitu glavnu godišnju skupščinu hrvačkog učiteljskog društva »Narodna Prosvjeta« za Istru u Pazinu, koja će se održavati dne 18. jula 1914, u 10½ sati prije podne u Trstu u dvorani »Slovanske čitaonice« (Narodni Dom) s ovim dnevnim redom: 1. Otvorenje skupštine po predsjedniku. 2. Čitanje i ovjerovanje zapisnika zadnje glavne skupštine. 3. Izvješće: a) tajnika; b) uredništva društvenog glasila; c) blagajnika i revizora; d) odbora za uređenje pravnih odnosa učiteljstva Istre. 4. Izbor upravnog odbora, revizora i redakcijskog odbora. 5. Istarska pučka nastava. Pred. A. Anzulović. 6. Možebiti prijedlozi, koji se imaju pismeno prijaviti odboru bar 8 dana prije skupštine. O neprijavljenim prijedlozima raspravljat će se samo uslijed zaključka skupštine. Odbor je poskrbio, da će učesnici skupštine, kojih to zanima, moći ogleđati tiskaru »Edinosti«, koja je opskrbljena s modernim tiskarskim strojevima. Upravni odbor »Narodna Prosvjeta«, — Predsjednik: G. Licul. — Tajnik: J. Siročić.

Iz naše organizacije. Štajersko.

Saleško učit. društvo je zborovalo v nedeljo, 21. junija, v Šmartnu na Paki.

Tovariš predsednik pozdravi došle, posebno še tovariša in tovarišico iz Letuša oba Fleretova ter tovarišica iz Braslovč Koršeta.

Zapisnik se odobri v smislu poročila. »Zahlungsliste«. Izdelane prošnje za slovenske tiskovine na finančno ravnateljstvo smo podpisali, medtem (da se zadeva reši) pa bomo nemške pole izpolnjevali slovensko.

Vabilu Ormoškega uč. društva se nismo mogli odzvati, ekr je predaleč za nas. Pač pa se bomo odzvali nekateri tovariši vabilu Uč. društva na Vranskem. Ker pa nismo mogli priti glede skupne vožnje do nikakega sklepa, pravi tov. predsednik, naj se vsak sam javi na Vransko, kakor želi.

Tovariš predsednik priporoča, naj bi kolikor mogoče pristopili k Uč. konviktu; nadalje priporoča naročbo »Tovariša« in »Popotnika«; razdeli tiskovine, ki jih je razposlala Zveza avstr. jugoslov. uč. društev v izpolnitev, da se sestavi ročni zapisnik.

Delegat za glavno zborovanje v Pulju je tovariš Lukman. Njegov in predsednikov namestnik: tov. Vrečko. Razgovor o točkah za uradno konferenco tovariš Herghouth prečita teze k temi: »Katere predvaje naj vzamemo za protospisje in kako se naj te gojijo na nižji stopnji«.

Razpravljalo se je tudi o tem, kje bi naj bil vzrok, da stranke skoro nikoli niso kaznovane, četudi imajo otroci mnogo izkazanih zamud ali pa se kazni zavleče časih za več let.

Prihodnje zborovanje se vrši 2. avgusta v Šoštanju.

Iz Kozjanskega učiteljskega društva. Na vse šole kozjanskega okraja in še na nekatere druge se je odposlala naslednja okrožnica: »Povodoma zborovanja kozjanskega učit. društva dne 28. majnika t. l. v Podsedri se je sklenilo, da priredi učiteljstvo v zvezi z merodajnimi kozjanskimi činitelji dne 9. avgusta t. l. v Kozjem v spomin 500letnice zadnjega ustoličenja koroških vojvod v slovenskem jeziku ljudsko slavnost, pri kateri nastopita učiteljski moški in mešani zbor. Ker se vrši slavnost pod milim nebom, morata biti pevska zbora močna, zaradi česar je neobhodno potrebno, da sodeluje vsaka pevska moč brez izjeme.

Priloženo se dopošljejo partiture pesmi, ki se jih bo proizvajalo, in sicer moška zbora: »Na dan« in »Bratje v kolo« ter mešana zbora »Pozdrav slov. domu« in »Domovina« s prošnjo, da blagovoli vsaka tovaršica-pevka ozir vsak tovaršič-pevec svoj glas do dobra doma proučiti. Razen teh naj se predelajo iz Moh. pesmarice II. del moški zbori: »Jadransko morje«, »Slovenski zbori, ti si krasni« in »Slovan«. Kraj in čas skupne pevske vaje se naznani posebe; generalna vaja se pa vrši na dan slavnosti dopoldne v Kozjem.

P. n. pevke in pevci vsi na krov!

Na istem zborovanju se je tudi sklenilo, da se vloži proti nemškim »Zahlungsliste« na c. kr. naučno in fin. ministrstvo ugovor z opombo, da se bo do rešitve predlagalo davčnemu uradu kakor doslej kolkovane pobotnice. Za mesec junij so vrnila nekatera šol. vodstva kozjanskega okraja omenjene pole ter se je učiteljstvu dotičnih šol na podlagi kolkovanih pobotnic brez obotavljanja nakazala plača. Blagovoliše tudi tam — ako tega še niste storili — vrniti »Zahlungsliste« in predlagati samo pobotnice. Sklicevati se je na to, da odloka dež. šol. sveta in fin. ravnateljstva nista pravomočna, ker je proti njima vložjen dvojen ugovor.

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovoliše obrniti na tordko

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštine prosto!

Izredno nizke cene!

Društveni sklepi imajo pomen le tedaj, ako jih izvršujemo vsi in ne samo posamezniki. M. G.

Istra.

Slovensko učiteljsko društvo za Istro ima svoj izredni občni zbor dne 9. julija t. l. ob 10. uri predp. v šolskem poslopu v Ricmanjih s sledečim dnevnim redom: 1. Sožalje k tragični smrti prestolonaslednika in njegove soproge ter vdanostna izjava Njegov. Veličanstvu cesarju F. J. I. 2. Pravne razmere učiteljic (tov. Mikuluž). 3. Pretres zakonskih načrtov, ki se predložijo deželnemu zboru. 4. Slučajnosti. — K obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Jubilejska samopomoč.

Dne 8. junija t. l. je umrl član društva »Samopomoč«, tov. Anton Arko, mestni učitelj v Ljubljani. Njegovi vdovi gospe Alojziji Arko se je izplačala podpora v znesku 512 K.

Člani se presijo, da ta 42. smrti slučaj poravnajo potem položnic, ki so se že odposlale.

Dolžniki naj tudi svoje zastanke poplačajo, da ne bo vednega izterjavanja. Sedaj ima društvo 255 članov. Vsak član naj agitira med tovariši in tovarišicami, da pridobi še vsak po enega člana, da bo podpora tem večja.

V društvo se lahko vpišejo učiteljeve žene, četudi niso same učiteljice.

Vsa pojasnila daje t. č. načelnik tov. Ivan Schmeidek, učitelj v Krtni, pošta Dob pri Domžalah.

Kranjske vesti.

—r— Maturantije in maturanti iz leta 1904. Dogovorjeno s tov. Fegicem, Gabrovškom in Baeblerjem predlagam za sestanek ob naši 10letnici Metliko v Beli Krajini. — Josip Kobač v Grahovem.

Štajerske vesti.

—š— Za naše liste. V telošnjem letu se je že ali pa se še bo razpravljalo v učiteljskih društvih o sanaciji Zaveznih listov. V kozjanskem učit. društvu je bilo to vprašanje na vzporedju marčevega zborovanja. Sprejetih je bilo v tej zadevi več poročevalčevih predlogov, med ostalimi tudi oni, da je naprositi okrajni šol. svet, da ukaže podrejenim krajnim šolskim svetom nabavo »Zvončka« za šolsko, »Popotnika« in publikacij »Slov. Šol. Matice« pa za učiteljsko knjižnico. Nedavno je dospel na krajne šolske svete in šolska vodstva brežiškega, kozjanskega in sevnjskega okraja odlok sledeče vsebine: Vsem krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom. — Naroča se krajnim šolskim svetom, da izdatno zvišajo prispevke v pomnožitev šolske, kakor tudi učiteljske knjižnice. Ozirati se mora pri nabavi dotičnih knjig posebno na to, da bo vsaka šolska knjižnica vsebovala »Vrtec« in »Zvonček«, učiteljska knjižnica pa mora na vsak način razpolagati s »Popotnikom« in knjigami »Slov. Šolske Matice«. Okr. šolski svet bo ob priliki sestavljanja proračuna krajnih šol. svetov polagal posebno važnost na to, da bodeta postavki šolske in učiteljske knjižnice primerno dotirani. Predsednik: Attems. — Ker ni znano, ali so že prejeli podoban odlok razen gori navedenih tudi krajni šolski sveti, katerega drugega okraja, bi bilo želeli, da izposlujejo tam, kjer se to doslej mogoče še ni zgodilo, tak ukaz učiteljska društva, oz. zastopniki učiteljstva v okrajnih šolskih svetih. Ako bo morala biti vsaka slovenska šola naročnica »Zvončka« in »Popotnika«, bo obema listoma jako pomagano. Na delo torej!

—š— Uradna učiteljska konferenca za okraje Brežice, Kozje in Sevnica se vrši dne 11. julija t. l. ob 9. uri dopoldne na Vidmu. Poleg običajnih točk sta na vzporedju sledeči vprašanji: 1. Katere izpremembe kažejo novi učni načrti napram starim načrtom? Porazdelitev tvarine po novih učnih načrtih za slovenske šole spodnještajerske, izvzemši jezikovni pouk. Poročevalci: za realije: Josip Mešiček in Ivan Knapč, za računstvo: Šimen Gajšek; za geometrično oblikoslovje: Fr.

Jamšek; za prostoročno risanje Franc Lovrec in Franc Levstik; za petje: Miloš Grmovšek. — 2. Učitelj spoznavaj nray svojih učencev in razmere, v katerih oni doma žive, ter uravnaj po tem svoj vzgojevalni vpliv. Poročevalci: Blaž Tominc, Anton Eržen in Emerik Moric.

—š— C. M. D. podružnica za Grobelno in okoliš ima dne 5. julija ob 4. pop. svoj občni zbor. Vrš se v prostorih znane Bevcve gostilnice, kamor se vljudno vabite!

—š— Šulferajnska župa za Spodnji Štajer je imela 14. t. m. v Slovenski Bistrici svoj občni zbor. Na tem zborovanju se je sklenilo, da to župo razdele na dve sekciji, in sicer mariborsko in celjsko. V celjsko se združijo podružnice: Celje, Brežice, Sevnica, Štore, Vojnik, Polzela, Hrastnik, Vitanje, Konjice, Laško, Gaberje, Zidan most, Slovenji Gradec, Velenje in Šoštanj. Ostale podružnice ostanejo pod dosedanje župo. Zadnje leto so se nanovo ustanovile štiri podružnice. V župni odbor so se izvolili: nadučitelj Mayer, ravnatelj Falipek, učitelj Kern, konduktor Striedinger, advokat Faleschini, zobozdravnik dr. Tavfar, učitelj Engelbert, inž. Schamagl, posestnik Pfeffer, ravnatelj Pichler, davčni uradnik Doleček (ponemčen Celj), postajenačelnik Millner, nadučitelj Lešnik, nadučitelj Zöbstl, nadučitelj Wankmüller, župnik Walzek, koncipient Erwin Venigerholz, župan Schäfer, notar dr. Baumgartner in uradnik Ullrich.

—š— Delovanje »Schulvereina« na Sp. Štajerskem. Vsega skupaj je izdal »Schulverein« v ponemčenje slovenske dece na Slov. Štajerskem 180.525 K. Od tega se je na Štajerskem samem zbralo 122.000 K. Po okrajih se razdeljuje to vsoto sledeče: Mariborski 81.392 K, Brežice 35.161 K, Slovenji Gradec 30.546 K, Celje 18.744 K in Ptuj 8388 K. Proti letu 1912. so bili na Štajerskem nabrani dohodki za 28.776 K večji v lanskem letu. Porabile so se vse te vsote za vzdrževanje že obstoječih šolskih zavodov in otroških vrtcev, za nove zgradbe in za pomočke novim zgradbam, za remuneracije učiteljem in »častne nagrade«, za študijska potovanja in — za podkupovanje slovenskih staršev, ki imajo šoloobvezne otroke.

Goriške vesti.

—g— Iz seje ožlega in pomnoženega c. kr. okr. šolskega sveta toliminskega. Stres Fanica dobi IV. petletnico, Muznik Franc I. in Kašca Franc V. petletnico. Nekaterim učiteljem se dovoli predplača. Vsi oženjeni učitelji dobe od 100—350 K draginske doklade. Sklene se ustanovitev enorazrednice v Labujah pri Cerknem. — Dijaški kuhinji se dovoli podpora v znesku 100 K. V definitivno nameščenje se predlagajo naslednji: Uršič Franc nadučitelj v Bovcu, Alojzij Črnigoj, učitelj v Kredu, Franc Muznik uč. vod. v Trenti, Franc Sivec uč. vod. v Lomu (tolminskem), Stanko Bogataj uč. vod. na Pečinah, Maks Štrukelj uč. vod. Jevšček-Ravne, Josip Guanin uč. vod. v Kalu in Josip Ivančič uč. vod. v Staremsetlu.

—g— I. konferenca slovenskih goriških mestnih učiteljev z dne 10. t. m. Okrajni nadzornik dr. Pavlin otvori zborovanje in pozdravi vse številno došle učitelje, predvsem pa ravnatelja V. Bežaka. V daljšem govoru se spominja nato zaslug, ki sta si jih pridobila za slovensko goriško šolstvo dr. Gregorčič in V. Bežek, da je danes slovensko goriško šolstvo že razvito in da more uspešno konkurirati s šolstvom drugih narodnosti. — Nato poroča ravnatelj Bežek o stanju slovenskih šol. Šola Podturnom: Obisk šole nad vse slab. Učencev je v prvem razredu 4, v drugem 5, v tretjem 16 in v četrtim 3, skupno torej le 28. Vzroki slabega obiska šole leže predvsem v njenem slabem glasu in v slovenski agitaciji proti tej šoli. Poleg tega vpliva tudi kvarno, da je nadzorstvo nad otroki slabo, dve učiteljici sta bolni, pa tudi drugače se gošpodar šole — mestna občina — za večji obisk prav nič ne potrudi. Oddaljena leža šole seveda le še pospešuje slab obisk. — Nujno potrebno bi bilo, da stopijo učitelji v zvezo s starši in ne samo potom rodi-